

Sygn. akt: I C 937/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Ewa Oknińska
Protokolant:	sekretarz sądowy Dominika Orzepowska

po rozpoznaniu w dniu 06 maja 2022 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. D. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki A. D. (1) kwotę 226.929,14 (dwieście dwadzieścia sześć tysięcy dziewięćset dwadzieścia dziewięć 14/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 144.837,39 zł od dnia 10 marca 2017 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 82.091,75 zł od dnia 14 maja 2022 r. do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 22.302,70 zł tytułem kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty,

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.487,09 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanych próbą ugodową.

sędzia Ewa Oknińska

Sygn. akt I C 937/20

UZASADNIENIE

Powódka A. D. (2) wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) z siedzibą w W. kwoty 250.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 8 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty tytułem wypłaty ubezpieczenia za szkodę całkowitą w postaci pożaru należących do niej domu i dwóch budynków gospodarczych oraz wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, o ile nie zostanie złożony spis kosztów.

Ponadto wniosła o zwrot od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu w sprawie (...) wywołanych złożeniem przez nią wniosku o zawiązanie do próby ugodowej, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu wskazała, że dnia 7 grudnia 2016 r. doszło do pożaru budynku mieszkalnego połączonego z budynkiem gospodarczym w wyniku którego spaleni uległ dach, zniszczony został strop nad parterem oraz zadaszenie znajdujące się nad garażem. Powódka dokonała zgłoszenia szkody pozwanemu, który odmówił wypłaty odszkodowania podnosząc, że powódka nie wykazała prawidłowego użytkowania budynków poprzez nieprzeprowadzenie corocznych przeglądów przewodów kominowych. Powódka nie zgodziła się z tym stanowiskiem, twierdząc, że przewody kominowe były poddawane okresowemu czyszczeniu i kontrolom technicznym. Wskazała, że nawet prawidłowa i regularna konserwacja i czyszczenie nie gwarantuje zapobieżenia wystąpienia pożaru, wobec czego w zaistniałej sytuacji nie zachodzi związek przyczynowo-skutkowy. Powyższe znalazło potwierdzenie w wyroku Sądu Rejonowego w L. W.z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie o sygn. (...), który zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.000,00 zł tytułem częściowego odszkodowania. W niniejszym postępowaniu powódka żąda uzupełnienia dochodzonej kwoty – wypłaty ubezpieczenia za szkodę całkowitą w postaci pożaru domu i dwóch budynków gospodarczych pomniejszonej o kwotę zasądzoną przez Sąd Rejonowy. W zakresie żądania zwrotu kosztów, które poniosła składając wniosek o zawiązanie do próby ugodowej wskazała, że na żądaną kwotę składa się 2.500 zł tytułem opłaty od wniosku oraz koszty zastępstwa adwokackiego. Jako podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego wskazała art. 805 § 1 i 2 k.c. oraz art. 67 ust 1 w zw. z art. 13 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, ubezpieczeniowym funduszu gwarancyjnym i polskim biurze ubezpieczycieli komunikacyjnych. (pozew k. 4-7)

W odpowiedzi na pozew Towarzystwo (...) z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości a nadto o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z umową łączącą go z powódką, ochroną ubezpieczeniową zostały objęte dom mieszkalny na sumę ubezpieczenia 120.000 zł, obora duża na sumę 94.000 zł, obora mała na sumę 40.000 zł, budynek gospodarczy z pokryciem dachu dachówką na sumę 35.000 zł, budynek gospodarczy z pokryciem dachu eternitem na sumę 70.000 zł. Stopień zużycia budynków został określony w przypadku domu mieszkalnego na 50%, obory dużej na 5%, obory małej na 49%, budynku gospodarczego z pokryciem dachu eternitem na 36%. Pozwany odmówił wypłaty odszkodowania, gdyż do szkody doszło w skutek rażącego niedbalstwa powódki. Opinia biegłego w postępowaniu karnym wskazała, że przyczyną pożaru było zapalenie się sadzy szklistej w przewodzie kominowym. W prywatnej opinii sporządzonej na zlecenie pozwanego, biegły wskazał na tę samą przyczynę pożaru a nadto zwrócił uwagę na brak systematyczności w czyszczeniu przewodu kominowego co doprowadziło do nagromadzenia sadzy oraz używanie niewłaściwego materiału palnego. W toku likwidacji szkody pozwany zwrócił się do powódki o przesłanie protokołów przeglądów przewodów kominowych, które według powódki były wykonywane. W jego ocenie to właśnie brak przeglądów kominarskich miał bezpośredni wpływ na powstanie szkody. Wskazał ponadto, że przy nagromadzeniu sadzy szklistej spowodowanej stosowaniem niewłaściwego materiału niemożliwe jest wyczyszczenie komina, tak jak ma to miejsce przy prawidłowej eksploatacji. Mimo to gdyby mistrz kominarski dokonał corocznego przeglądu komina – jak twierdzi powódka- to zdołałby dostrzec jego zły stan techniczny. Do zdarzenia doszło blisko dwa lata po ostatnim przeglądzie, dlatego pozwany stoi na stanowisku, że do pożaru doszło wskutek rażącego niedbalstwa powódki a w konsekwencji nie ponosi on odpowiedzialności gwarancyjnej za zdarzenie. Ponadto pozwany podniósł zarzut przyczynienia się powódki do powstania szkody w 50%. Ponadto wskazał, że suma ubezpieczenia stanowi jedynie górną granicę odpowiedzialności pozwanego a powódka nie udowodniła kosztów odbudowy budynków. Ustalenie odszkodowania za szkodę powinno uwzględniać stopień zużycia budynków. (odpowiedź na pozew k. 76-78 v.)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka A. D. (2) jest właścicielem wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego nieruchomości gruntowej, położonej w miejscowości (...), dla którego Sąd Rejonowy w L. W. prowadzi KW nr (...). Na działce znajdowały się budynek mieszkalno-gospodarczo-inwentarski oraz trzy budynki gospodarcze.

(bezsporne a nadto dowód: KW nr (...) k. 21-25, wypis aktu notarialnego k.26-27, protokół oględzin k. 31)

Na podstawie wniosku z dnia 2 stycznia 2016 r. powódka - A. D. (2) zawarła z Towarzystwem (...) z siedzibą w W. umowę ubezpieczenia domu mieszkalnego oraz budynków gospodarczych znajdujących się w miejscowości (...) na okres ubezpieczenia od 01 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Na sumę ubezpieczenia w kwocie 359.000 zł składały się:

- dom z cegły przykryty dachówką - na sumę ubezpieczenia 120.000 zł,
- obora z cegły o pow. 108 m² przykryta dachówką - na sumę ubezpieczenia 94.000 zł,
- obora z cegły o pow. 60 m² przykryta eternitem - na sumę ubezpieczenia 40.000 zł,
- budynek gospodarczy o pow. 48 m² pokryty dachówką na sumę ubezpieczenia 35.000 zł,
- budynek gospodarczy o pow. 114 m² z pokryciem dachu eternitem na sumę ubezpieczenia 70.000 zł.

Stopień zużycia budynków został określony w przypadku domu mieszkalnego na 50%, obory dużej na 5%, obory o pow. 60 m² na 49%, budynku gospodarczego o pow. 114 m² na 36%. Potwierdzeniem zawartej umowy była polisa nr (...).

(dowód: potwierdzenie zawarcia umów ubezpieczeń rolników k.28)

Dnia 7 grudnia 2016 r. między godziną 21:00 a 21:30 w miejscowości (...) miał miejsce pożar budynku mieszkalno-gospodarczego. Pożar został zauważony przez powódkę i jej męża którzy wyszli do korytarza, gdzie poczuli swąd palącego się papieru - wówczas paliło się poddasze w części nad korytarzem. Komin się nie palił ani nie wydobywały się z niego iskry. Pożar został zgłoszony do straży pożarnej o godz. 21:13. Podczas pożaru w domu znajdowała się powódka, jej mąż, syn oraz niepełnosprawny ojciec, który poruszał się na wózku inwalidzkim. W wyniku pożaru całkowitemu spaleni uległy drewniana konstrukcja dachu na całej powierzchni obiektu, drewniana konstrukcja stropu oddzielająca większą oborę od poddasza została całkowicie wypalona oraz zwęglona, drewniane elementy konstrukcyjne znajdujące się w obrębie większej obory na poziomie parteru zostały nadpalone lub silnie zwęglone. Ponadto murowana konstrukcja ścian dobudowanej mniejszej obory została całkowicie uszkodzona na skutek prowadzonej akcji ratowniczo - gaśniczej.

W domu na leżącym do powódki znajdowały się dwa piece: kaflowy z wężownicą który latem służył do grzania wody oraz drugi piec. Piece były podłączone do jednego przewodu kominowego. Komin był wybudowany z cegły, a następnie otynkowany. Na skutek pożaru i akcji gaśniczej komin rozpadł się.

(dowód: pismo Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej k. 29, protokół oględzin z dnia 12.12.2016 r. k. 31, zeznania powódki 127-127v., dokumenty z akt sprawy (...), protokół z zeznań świadka S. D. w sprawie (...) - k. 60-61, protokół zeznań powódki w sprawie(...)k. 152)

W latach 2003, 2006, 2007, 2009, 2011, 2013 i 2015 powódka korzystała z usług Spółdzielni (...) polegających na czyszczeniu komina, które było wykonywane dwukrotnie w roku. Mąż powódki, niezależnie od wizyt kominiarza czyścił komin poprzez wejście na dach a następnie wrzucenie szczotki z ciężarkiem na linie do komina. Czyszczenie odbywało się 2-3 razy w roku przed rozpoczęciem sezonu grzewczego, oraz w jego trakcie. W 2016 r. powódka nie korzystała z okresowej kontroli przewodów kominowych i ich czyszczenia przez Spółdzielnię (...) w O..

(dowód: faktury za usługi kominiarskie k.35-38, dokumenty z akt sprawy (...) - protokół zeznań męża powódki k. 60-61)

Pismem z dnia 10 marca 2017 r. pozwany odmówił wypłaty odszkodowania powołując się na opinię powołanego przez Policję biegłego, który stwierdził, że przyczyną pożaru było wystąpienie nieprawidłowości w instalacji kominowej

związanej z odprowadzaniem dymu oraz gazowych produktów spalania z urządzeń grzewczych opalanych paliwem stałym.

(dowód: pismo o odmowie przyznania odszkodowania k.32, potwierdzenie otrzymania zgłoszenia szkody k.33-34)

Dnia 8 grudnia 2016 r. w Komendzie Powiatowej Policji w L. A. D. (2) złożyła ustne zawiadomienie o przestępstwie w treści którego wskazała, że dnia 7 grudnia 2016 r. z nieustalonych przyczyn doszło do pożaru budynku mieszkalnego połączonego z budynkiem gospodarczym w wyniku czego należący do niej budynek spłonął. Łączną wartość strat wskazała na 200.000 zł.

Wobec powyższego wszczęto postępowanie przygotowawcze nadzorowane przez Prokuraturę Rejonową w L. W.. W toku śledztwa dopuszczono dowód z opinii biegłego z zakresu pożarnictwa, na okoliczność ustalenia bezpośredniej przyczyny zaistniałego pożaru. W opinii biegły wskazał, że pożar powstał na drewnianej konstrukcji dachowej, na poddaszu w okolicy komina. Na pozostałych po kominie ceglach ujawnił grube warstwy sadzy oraz miejscowo białego nalotu. Świadczyło to intensywnym paleniu się sadzy. Najbardziej prawdopodobną przyczyną pożaru było zapalenie się sadzy w przewodzie kominowym. Paląca się w przewodzie kominowym sadza wytworzyła wysoką temperaturę co skutkowało powstaniem naprężeń w konstrukcji komina. Wskutek oddziaływania tych naprężeń doszło do pęknięć, ubytków do spoin i rozszczelnienie kanału dymowego. Przez powstałe w ten sposób szczeliny wydobywały się iskry, które w zetknięciu z drewnianą konstrukcją jej zapalenie się. W wyniku powyższych ustaleń, postępowanie na podstawie art. 322 § 1 k.p.k. i art. 17 § 1 i 2 k.p.k. zostało umorzone wobec braku znamion czynu zabronionego.

(dowód: dokumenty z akt śledztwa (...): protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie k. 6-7, opinia biegłego k. 36-38, postanowienie – k. 44)

Na potrzeby postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym w L. W. w sprawie o sygnaturze (...), biegły sądowy inż. poż. S. P. sporządził opinię w której stwierdził, że powstały w dniu 7 grudnia 2016 r. pożar spowodował zniszczenia:

- drewnianej konstrukcji dachu na całej powierzchni obiektu, która uległa spaleni, zaś pozostałe elementy uległy intensywnemu zwęgleniu,

- drewniane elementy konstrukcyjne znajdujące się w obrębie obory, które na poziomie parteru zostały w całości nadpalone oraz silnie zwęglone,

-murowanej konstrukcji ścian dobudowanej mniejszej obory, która w wyniku prowadzonej akcji gaśniczej uległa całkowitemu zniszczeniu,

- w części mieszkalnej budynku pożar spowodował zalania, okopcenia oraz oddziaływanie termiczne w obszarze sufitu i stropu, zawalenie stropu wraz ze składowanym materiałem na poddaszu blokując wejście do znajdujących się tam pokoi,

- murowany komin do którego podłączone były użytkowane urządzenia grzewcze (komin podczas akcji ratowniczo - gaśniczej został rozebrany z uwagi na możliwość jego zawalenia). W ocenie biegłego pożar mógł powstać wskutek wad w urządzeniach grzewczych - kominowych tj. nieszczelność czynnego komina, jak i zapalenia smolistej sadzy w kominie. Następstwem braku systematycznego czyszczenia przewodu kominowego oraz nieprzewodzenia przeglądów technicznych mogło być częściowe wykruszenie się cegieł w kominie, co skutkowało przenikaniem ciepła i isker prowadząc do zapalania się materiału palnego jakim była stara poniemiecka konstrukcja domu. W przypadku stosowania niewłaściwych materiałów do spalania w piecu, na jego wewnętrznych ścianach odkłada się szklista sadza, która pozostaje przez długi czas zawężając przepustowości komina dla gazowych produktów spalania. Powstałe nieszczelności komina w drewnianym stropie powodują długotrwałe oddziaływanie termiczne, zwęglając drewniane elementy konstrukcyjne, które mogły znajdować się w bliskiej odległości od komina. Następnie w opinii uzupełniającej złożonej ustnie do protokołu rozprawy z dnia 5 grudnia 2019 r. przed SR w L. W., Biegły wskazał, iż w oparciu o zeznania świadka W. B., który był na miejscu zdarzenia i sprawdził pozostałości po kominie - wykluczył możliwość

powstania pożaru w wyniku wadliwej instalacji elektrycznej, ponadto postępowanie wyjaśniające nie było prowadzone pod tym kątem. Biegły wyjaśnił nadto, że w przypadku palenia się sadzy wewnątrz komina, można usłyszeć charakterystyczny szum, który powoduje ciąg kominowy a na zewnątrz komina wydobywają się iskry. W przypadku powstania pożaru na skutek zapalenia sadzy w kominie, sadza ulega całkowitemu wypaleniu i opada lub pozostają jej pozostałości. W ocenie biegłego w przypadku wybuchu pożaru spowodowanego sadzą szklistą na kominie nie powinny zostać ślady po sadzy.

(dowód: opinia z akt sprawy (...) opinia biegłego z zakresu pożarnictwa S. P. k 120-123, opinia uzupełniająca k.151-152)

Wyrokiem z dnia 23 stycznia 2020 r. Sąd Rejonowy w L. W.w sprawie o sygnaturze(...)zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) z/s w W. na rzecz powódki A. D. (1) kwotę 4.000 zł.

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że nie zachodzą przesłanki do odmowy wypłaty odszkodowania. W ocenie Sądu Rejonowego, strona pozwana nie wykazała, że zachowaniu powódki można postawić zarzut niedochowania należytej staranności w rażącym stopniu, a naganność jej postępowania drastycznie odbiegała od modelu właściwego zachowania się. W związku z powyższym nie budzi wątpliwości, iż pozwany ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za zaistniały pożar budynku powódki. Pozwany nie wykazał zaistnienia przesłanek, które zwalniałyby go od odpowiedzialności

Od powyższego rozstrzygnięcia pozwany złożył apelację do Sądu Okręgowego w O.. Podniósł między innymi zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie opinii biegłego za jasną, zupełną i kategorię, uznanie zeznań strony powodowej i świadków za wiarygodne, pominięcie opinii biegłych z postępowania karnego i prywatnej – zleconej przez pozwanego. Wobec powyższego wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 15 października 2020 r. Sąd Okręgowy w O. IX Wydział Cywilny Odwoławczy w sprawie o sygn. (...)oddalił apelację jako bezzasadną, podając w uzasadnieniu, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo oraz dokładnie przeprowadził postępowanie dowodowe i orzekł po dokonaniu trafnej oceny dowodów. Sąd odwoławczy nie dopatrywał się naruszenia powołanych w apelacji przepisów prawa procesowego. Wskazał, że Sąd Rejonowy po prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego wyciągnął właściwe wnioski dające podstawę do uwzględnienia powództwa.

(dowód: dokumenty z akt sprawy (...): wyrok SR z uzasadnieniem k 169-176, apelacja k. 179-181, wyrok SO k.211, uzasadnienie wyroku SO k. 215-222)

Pozwany wypłacił powódce kwotę 4.000 zł wraz z odsetkami tytułem odszkodowania.

(dowód: pismo pozwanego z dnia 21.10.2020 r. – k. 20)

W niniejszej sprawie biegły H. Ł. sporządził opinię. Na podstawie biuletynu cen obiektów budowlanych (...) cz. I, II kwartał 2017 S. biegły wyliczył:

- wartość łączną budynku mieszkalnego na kwotę 218.050,92 zł.

- wartość łączną obory o powierzchni 108 m² wynosiła 59.749,92 zł.

- wartość łączną obory o powierzchni 60 m² wynosiła 33.194,40 zł.

Obliczony za pomocą metody ROSSA - czasowej (liniowej), stopień zużycia budynków, przy założeniu, że budynki wzniesiono około roku 1900, z miejscowych materiałów o jakości niepozwalającej prognozować dłuższego użytkowania jak 120 lat - wynosi 96,67%. Biegły zdecydował się przyjąć stopień zużycia określony przez ubezpieczyciela, podnosząc, że pośrednik osobiście dokonując oględzin obiektów mógł dostrzec przesłanki umożliwiające przyjęcie niższego stopnia zużycia. Wobec tego wartość budynków w dniu 7 grudnia 2016 r., po uwzględnieniu stopnia zużycia określonego w polisie wynosiła:

- dla budynku mieszkalnego - 109.025,46 zł,
- dla obory o powierzchni 108 m² - 56.762,42 zł,
- dla obory o powierzchni 60 m² - 16.929,26 zł,

Wartość budynków w dniu 7 grudnia 2016 r., po uwzględnieniu stopnia zużycia określonego przez biegłego wynosiła:

- dla budynku mieszkalnego - 7.261,09 zł,
- dla obory o powierzchni 108 m² - 1.989,67 zł,
- dla obory o powierzchni 60 m² - 1.105,37 zł,
- dla budynku gospodarczego o powierzchni 48 m² - 1.067,54 zł,

W wyniku pożaru zniszczeniu uległy:

- **budynek mieszkalny o powierzchni 108 m²,**
- **obora o powierzchni 108 m² oraz**
- **obora o powierzchni 60 m²**

Budynek gospodarczy o powierzchni 48 m² nie uległ zniszczeniu.

Aby odbudować budynki należy liczyć się z kosztami wynoszącymi:

- budynku mieszkalnego w wysokości 269.692,20 zł,
- budynku gospodarczego o powierzchni 108 m² w wysokości 142.849,44 zł (108 m² x 1,322,68zł)

(dowód: opinia biegłego inż. H. Ł. k. 158-169, zeznania powódki k. 258v.)

W odpowiedzi na zarzuty i pytania do opinii, biegły sporządził opinię uzupełniającą, w której wskazał, że wyliczenie szczegółowej wartości odtworzeniowej budynków możliwe będzie po otrzymaniu od pozwanego ogólnych warunków ubezpieczenia na dzień podpisania umowy, ogólnej charakterystyki budynku oraz szkiców wraz z wymiarami wskazujących na podział obiektu na poszczególne jego funkcje. Na podstawie posiadanych w czasie sporządzania opinii danych, wyliczył, że orientacyjna łączna wartość odtworzeniowa budynków wynosi 419.263,56 zł. Uwzględniając wskaźnik waloryzacyjny dla województwa (...) wynoszący 1,008 wartość budynków wyniesie 422.617,67 zł. W zakresie metody przyjętej do wyliczenia stopnia zużycia budynków wskazał, że w sytuacji, w której brak jest możliwości dokonania oceny wizualnej jedyną możliwością określenia stopnia zużycia obiektu jest przyjęta przez niego metoda – wskaźnikowa, zwana również czasową. Ponadto wskazał w jaki sposób użyta metoda pozwala oszacować stopień zużycia oraz jakie występuje ryzyko błędu. Zastosowana metoda zakłada zużycie wszystkich elementów w jednakowym tempie. Biegły przyjął obiekt jako jeden z uwagi na to, że budynki mieszkalno-gospodarcze znajdowały się w obrębie wspólnych ścian zewnętrznych, pod jednym dachem, miały wspólne fundamenty, ściany wewnętrzne i konstrukcję zadaszenia. Po pożarze nie jest możliwe ustalenie stanu technicznego poszczególnych elementów budynku. W swojej opinii biegły oparł się na dokumentacji zawartej w aktach w której nie napotkał jakichkolwiek danych technicznych dotyczących prowadzonych prac remontowych i naprawczych.

(dowód: opinia uzupełniająca biegłego inż. H. Ł. k. 191-199)

Powódka odbudowała budynek mieszkalny w innym miejscu.

Pismem z dnia 25 sierpnia 2020 r. Starosta (...) wydał decyzję zatwierdzającą projekt budowlany i udzielił powódce pozwolenia na budowę budynku gospodarczego w zabudowie zagrodowej. Powódka rozpoczęła budowę większego budynku gospodarczego i poniosła koszty wykonania ław i ścian fundamentowych, wymurowania ścian nośnych, wykonania dachu budynku gospodarczego w łącznej wysokości 72.000 zł. Powódka nie zamierza odbudowywać mniejszego budynku gospodarczego.

(dowód: kserokopia decyzji Starosty (...) k. 228-229, faktury -k. 238 -240, projekt architektoniczno- budowlany stodoły -k. 242-254, decyzja – k. 264, uzupełniające przesłuchanie powódki – k. 253 v.)

Na rozprawie dnia 6 maja 2022 r. powódka złożyła do akt decyzję o zatwierdzeniu projektu budowlanego budynku mieszkalnego, zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu, mapę zasadniczą z naniesionym budynkiem po zakończeniu budowy.

(dowód: zatwierdzenie projektu k. 264, zaświadczenie k. 265, mapa k. 266, vide: protokół rozprawy k. 267)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w zasadniczej części.

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt przez strony dokumenty w tym znajdujące się w: aktach śledztwa (...), aktach sprawy (...) których wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Ponadto Sąd uwzględnił zeznania powódki i świadków w zakresie jakim znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym.

Sąd uwzględnił opinię główną oraz uzupełniającą biegłego inż. H. Ł., której wiarygodności i rzetelności nie zakwestionowała skutecznie żadna ze stron. Sąd także nie znalazł podstaw do podważenia powyższej opinii. W opinii uzupełniającej biegły odniósł się do zarzutów i pytań postawionych przez stronę,

Ponadto Sąd dopuścił na podstawie art. 278¹ k.p.c. dowód z opinii głównej i opinii u uzupełniającej sporządzonej przez biegłego S. P. na potrzeby sprawy (...), uznając ją za logiczną, rzetelną. Sąd pominął wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu pożarnictwa

W świetle art. 286 k.p.c. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych

lub z opinii instytutu, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas gdy złożona opinia zawiera istotne braki, względnie też nie wyjaśnia istotnych okoliczności. Z powyższego nie wynika jednak, aby Sąd musiał w takim wypadku obligatoryjnie powołać dowód z opinii innego biegłego. W opinii sporządzonej w sprawie(...)biegły szczegółowo i przekonywująco uzasadnił końcowe wnioski. Z tych przyczyn Sąd poprzestał na powyższej opinii. Ponadto nie uwzględniono wniosku pozwanego o uzupełnienie opinii biegłego S. P.. Podkreślić należy, że biegły wziął pod uwagę całokształt materiału dowodowego odnoszącego się do zdarzenia. Przeprowadzone dowody w niniejszej sprawie nie wykazały nowych okoliczności faktycznych w zakresie przyczyny wystąpienia pożaru.

Jak wynika z opinii biegłego S. P. prawdopodobną przyczyną pożaru była nieszczelność czynnego komina i zapalenie smolistej sadzy w kominie. Pozwany nie wykazał, aby brak przeglądów kominarskich był przyczyną pożaru. W ocenie biegłego, dla ustalenia ubytków w tego typu kominie, konieczne byłoby posłużenie się kamerą w trakcie przeglądu, czego nie stosuje się. Ponadto pozwany nie wykazał, aby powódka stosowała nieodpowiedni opał. Zatem pozwany nie udowodnił, aby powódka dopuściła się rażącego niedbalstwa, czy też przyczyniła się do zdarzenia.

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Przywołany przepis gwarantuje zachowanie spójności i logiki działania organów państwowych,

zapobiegając funkcjonowaniu w obrocie prawnym rozstrzygnąć nie do pogodzenia w całym systemie sprawowania władzy. Sąd, rozpoznający nową sprawę między tymi samymi stronami, zobowiązany jest przyjąć, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak wynika to z wcześniejszego prawomocnego wyroku. (A. Partyk [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, red. O. M. Piaskowska, LEX/el. 2022, art. 365.)

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 października 2021 r. III CZP 109/20 wskazał, że wykładnia prawa, która legła u podstaw rozstrzygnięcia w zakończonej prawomocnie sprawie, w której powód dochodził części świadczenia, nie jest objęta mocą wiążącą wyroku - w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. - w innej sprawie o dalszą część tego świadczenia, pomiędzy tymi samymi stronami, w tym samym stanie faktycznym i prawnym, jeśli jest rażąco sprzeczna z prawem.

W uchwale z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 29/94, Sąd Najwyższy wskazał, że w procesie o dalszą - ponad prawomocnie uwzględnioną - część świadczenia z tego samego stosunku prawnego, sąd nie może w niezmienionych okolicznościach odmiennie orzec o zasadzie odpowiedzialności pozwanego. Prawomocne orzeczenie sądu opiera swoje znaczenie na prawach podmiotowych, o które proces się toczył, a udzielając ochrony prawnej realizuje również samo prawo do wymiaru sprawiedliwości, mające swoje konstytucyjne źródła. Dopuszczenie do możliwości rozbieżnego oceniania zasadności tego samego roszczenia, w tych samych okolicznościach, w różnych orzeczeniach byłoby zaprzeczeniem społecznie oczekiwanych reguł ochrony prawnej i naruszeniem zasady zaufania do wymiaru sprawiedliwości. Moc wiążąca ma gwarantować poszanowanie prawomocnego orzeczenia sądu, regulującego stosunek prawny będący przedmiotem rozstrzygnięcia. Prawomocny wyrok, z punktu widzenia jego prejudycjalnego znaczenia także w innej sprawie, swą mocą powoduje, że nie tylko nie może być zmieniony lub uchylony, ale że nie jest możliwe odmiennie ocenianie i uregulowanie tego samego stosunku prawnego, w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami (por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, z dnia 6 marca 2014 r., V CSK 203/13, nie publ., z dnia 4 listopada 2016 r., I CSK 736/15, nie publ.).

Zatem przyjęcie odmiennego stanu faktycznego podczas oceny przez Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, o zasadności poszczególnych części tego samego roszczenia, pomiędzy tymi samymi stronami, w tzw. procesach częściowych, w niezmienionych okolicznościach, stanowiłoby zaprzeczenie społecznie oczekiwanych reguł ochrony prawnej i naruszeniem zasady zaufania do organów wymiaru sprawiedliwości, a tym samym stabilności orzeczeń sądowych i bezpieczeństwa obrotu prawnego. Stabilność i jednolitość orzecznictwa, implikujące też jego przewidywalność, są wartościami samymi w sobie i sprzyjają kreowaniu bezpieczeństwa prawnego. Przeciwnie stanowisko prowadzi do relatywizacji i niepewności w tym względzie. Dlatego wykluczenie związania prawomocnym rozstrzygnięciem w procesie o kolejną część roszczenia nie jest przekonujące nie tylko z powodów praktycznych, społecznych, ale także normatywnych. (zob. uchwała SN z dn. 27 października 2021 r. III CZP 109/20). Z przywołanej powyżej uchwały Sądu Najwyższego wynika, że związanie prawomocnym orzeczeniem w tzw. procesie częściowym, na podstawie art. 365 § 1 k.p.c., o dalszą część prawomocnie zasądzonych roszczenia może więc dotyczyć rozstrzygnięcia wyłącznie o zasadzie roszczenia. Należy bowiem odróżniać zasadę odpowiedzialności pozwanego i jej zakres. Moc wiążąca nie rozciąga się natomiast, co oczywiste, na wysokość roszczenia jako całości, skoro prawomocne rozstrzygnięcie nie odnosi się do tej części, tj. zakresu jego rozmiaru, która nie była przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia. Dlatego zakres roszczenia, tj. jego dochodzona wysokość w kolejnym procesie podlega, nieskrępowanemu przez ten przepis, badaniu i ocenie prawnej. Uwzględniając bowiem powództwo co do części roszczenia sąd nie wypowiada się co do tego, czy powód może domagać się dalszych sum.

Ponadto w ocenie Sądu świetle przedstawionych dowodów nie budzi wątpliwości, iż pozwany ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za zaistniały pożar budynku powódki. Pozwany nie wykazał zaistnienia przesłanek o których mowa w art. 73 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, które zwalniałyby go od odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 59 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dalej: u.u.o.), rolnik jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego, zwanego dalej „budynkiem rolniczym”, od ognia i innych zdarzeń losowych. Niewątpliwie zawarta dnia 2 stycznia 2016 r. pomiędzy powódką - A. D.

a Towarzystwem (...) z siedzibą w W. umowa ubezpieczenia domu mieszkalnego oraz budynków gospodarczych znajdujących się w miejscowości (...) na okres ubezpieczenia od 01 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. jest umową ubezpieczenia obowiązkowego, która podlega przepisom powołanej wyżej ustawy.

Artykuł 68 u.u.o. reguluje zasady ustalania wysokości szkody. Ogólne przepisy prawa cywilnego (art. 361 § 2) dotyczące ustalania wysokości szkody i odszkodowania zostały zmodyfikowane przez ustawodawcę w tym przepisie z jednoczesnym uwzględnieniem treści artykułu następnego. Ustalenie wysokości szkody jest punktem wyjściowym do ustalenia wysokości odszkodowania, które – zgodnie z art. 13 ust. 3 u.u.o. – odpowiada wysokości poniesionej szkody. Dlatego jej oszacowanie jest istotne dla określenia rozmiaru odpowiedzialności ubezpieczyciela. (szerzej zob. J. Nawracała [w:] Komentarz do niektórych przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych [w:] Kontrakty na rynku ubezpieczeń. Komentarz do przepisów i warunków ubezpieczenia, red. D. Maśniak, Warszawa 2020, art. 68.)

Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 1 i 2 u.u.o., wysokość szkody ustala się, z uwzględnieniem art. 69 na podstawie:

-cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń; ustalenie wysokości szkody na podstawie tych cenników następuje w każdym przypadku niepodjęcia odbudowy, naprawy lub remontu budynku,

- kosztorysu wystawionego przez podmiot dokonujący odbudowy lub remontu budynku, odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem, określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych - przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia; jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona według wartości rzeczywistej, uwzględnia się również faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody.

Zakład ubezpieczeń może zweryfikować zasadność wielkości i wartości robót ujętych w przedstawionym przez ubezpieczającego kosztorysie. Kosztorys ten powinien zostać przedłożony przez ubezpieczającego najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody.

Zgodnie zaś z art. 69 u.u.o. wysokość szkody w budynkach rolniczych zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy oraz zwiększa się w granicach sumy ubezpieczenia o udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody w wysokości do 5% wartości szkody.

Art. 70. u.u.o. stanowiący o ustalaniu sumy ubezpieczenia wskazuje, że suma ubezpieczenia budynku rolniczego może odpowiadać wartości rzeczywistej tego budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszoną o stopień zużycia budynku rolniczego. Wskazane zaś normy zużycia budynków rolniczych określa zakład ubezpieczeń stosownie do przepisów prawa budowlanego.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezsporne jest, że powódka zdecydowała się odbudować budynek mieszkalny i dużą oborę. Wobec czego, mając na uwadze przytoczone powyżej przepisy, Sąd w składzie rozpoznającym tę sprawę stoi na stanowisku, że wysokość należnego powódce odszkodowania w zakresie wysokości kosztów odbudowywanych budynków nie powinna być pomniejszona o stopień ich zużycia przyjęty w umowie ubezpieczenia.

Zgodnie z wyrokiem SN z dnia 16.10.2019r. (II CSK 437/18) „w odniesieniu do ubezpieczenia budynków rolniczych podstawą do określenia wysokości odszkodowania są przede wszystkim przepisy Rozdziału IV ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Górną granicę tej wysokości stanowi suma ubezpieczenia, którą zgodnie z art. 70 ust. 1 tej ustawy ustalają strony umowy odrębnie dla każdego budynku rolniczego. Sposoby, w jaki może odbyć się to ustalenie, określone są w art. 70 ust. 2-4 ww. ustawy, przy czym art. 70 ust. 2 pkt 1 ustawy. przewiduje możliwość ustalenia sumy ubezpieczenia jako rzeczywistej wartości budynku, tj. wartości w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszonej o stopień zużycia. W granicach uzgodnionej sumy ubezpieczenia sposoby określenia wysokości szkody, a więc również wysokości odszkodowania, wskazane są w art. 68 i 69 ww. ustawy.

Jeżeli ubezpieczony nie będzie podejmował odbudowy zniszczonych budynków, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, wysokość szkody określa się na podstawie cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń.

W wyroku z dnia 16.01.2019r. I ACa 253/17, Sąd Apelacyjny w L. wskazał, że „(...) w przypadku podjęcia się odbudowy budynku, kwestia wartości budynku przyjęta w dacie zawierania umowy jest o tyle nieistotna, że nie ma związku z wielkością szkody. W takim przypadku szkoda odpowiada bowiem kosztom jakie musi ponieść poszkodowany odbudowując budynek. Istotne jest jedynie, aby koszty te zmieściły się w sumie ubezpieczenia. Z tego względu w takim przypadku uwzględnia się stopień faktycznego zużycia budynku, ale jedynie w okresie od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń (dzień zawarcia umowy) do dnia powstania szkody”.

Sąd Okręgowy w O. w składzie rozpoznającym tę sprawę w pełni podziela powyższe stanowiska, wobec czego za granice odpowiedzialności finansowej pozwanego w zakresie odbudowywanych przez powódkę budynków tj. domu z cegły przykrytego dachówką oraz obory z cegły o pow. 108 m² przykrytej dachówką uznaje sumy ubezpieczenia zawarte w polisie nr (...). Mając na uwadze orientacyjną wartość odtworzeniową budynków wskazaną przez biegłego w opinii uzupełniającej, zasadne jest twierdzenie, że koszty jakie musi ponieść poszkodowana odbudowując budynki przewyższają wysokość sumy ich ubezpieczenia, zatem zasadne jest przyznanie sumy do jakiej zobowiązał się pozwany w umowie ubezpieczenia, tj. dla:

- domu z cegły przykrytego dachówką – 120.000 zł

- obory z cegły o pow. 108 m² przykrytej dachówką – 94.000 zł

Natomiast jeżeli chodzi o budynek niepodlegający odbudowie, tj. oborę o powierzchni 60 m², Sąd przyjął, że odpowiedzialność odszkodowawcza pozwanego w tym zakresie ogranicza wartość tego budynku w dniu 7 grudnia 2016 r. oszacowana przez biegłego pomniejszona o stopień jego zużycia określony w polisie tj. **16.929,26 zł**.

Chybiony jest przy tym zarzut pozwanego jakoby wartości przedstawiające stopień zużycia przyjęte w polisie nie odpowiadały rzeczywistym wartościom. W ocenie Sądu ciężar dowodu spoczywał w tym zakresie na pozwanym – ten jednak nie sprostował udowodnieniu, że wartości wskazane w polisie ubezpieczenia są nieprawdziwe. Jak wskazała powódka na rozprawie dnia 13 kwietnia 2022 r., podała agentowi (ubezpieczeniowemu) rok budowy oraz wymiary budynków bez wskazywania wartości nieruchomości. Wówczas agent podpowiadał jakie wartości należy wstawić (k. 258v.)

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku. Na zasądzoną kwotę 226.929,14 zł składają się wymienione powyżej kwoty: 120.000 zł, 94.000 zł oraz 16.929,26 zł pomniejszone o 4.000 zł zasądzone przez Sąd Rejonowy w L. W.

O obowiązku zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. W postępowaniu likwidacyjnym pozwany wyliczył na podstawie własnych kosztorysów, że wysokość szkody wynosi 153.278,47 zł (w tym: dom mieszkalny: 93.116,04 zł, 38.792,21 zł za dużą oborę, 21.551,22 zł za małą oborę – vide: akta szkody raport końcowy z likwidacji szkody). Pozwany nie dysponował wówczas wiedzą, że powódka zamierza odbudowywać budynki. Zatem odsetki od kwoty 144.837 zł (od kwoty 153.278,47 zł należało odliczyć kwotę wynikającą z wyliczenia przez biegłego mniejszej wartości odszkodowania za mały budynek (...) małą oborę przyjęto bowiem odszkodowanie w kwocie 16.929,14 zł/ oraz wypłaconej kwoty 4.000 zł) zasądzono zgodnie z żądaniem pozwu. Wskazać należy, że powódka już pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. wezwała pozwanego do zapłaty odszkodowania w kwocie 254.000 zł.

Ponadto Sąd zasądził ustawowe odsetki za opóźnienie od pozostałej kwoty od dnia 14 maja 2022 r. Powódka na rozprawie w dniu 06 maja 2022 r. przedłożyła dokumenty dotyczące odbudowy budynku, które zostały doręczone pozwanemu. Termin 7 dni był odpowiedni aby pozwany dokonał analizy dokumentów i spełnił świadczenie w pozostałym zakresie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc. Powódka poniosła koszty procesu w wysokości 25.746,25 zł (opłata od pozwu w wysokości 12.500 zł, 17,00 zł opłata od pełnomocnictwa, koszty opinii biegłego w wysokości 2.429,25 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 10.800,00 zł). Powódka wygrała niniejszą sprawę w 90,77%. Pozwany poniósł koszty procesu w wysokości 11.561,97 zł (wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w wysokości 10.800,00 zł, 17,00 zł opłaty od pełnomocnictwa, koszty opinii biegłego w wysokości 744,97 zł) i wygrał niniejszą sprawę w 9,23%. Pozwany winien zatem zwrócić powódce kwotę 23.369,87 zł zaś powódka winna zwrócić pozwanemu kwotę 1,067,17 zł. Po wzajemnym skompensowaniu tych kwot pozwany winien zwrócić powódce kwotę 22.302,70 zł o czym orzeczono jak w punkcie III wyroku.

Ponadto Sąd na podstawie art. 100 k.p.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty postępowania wywołane próbą ugodową, mając na względzie wynik procesu. Powódka poniosła opłatę sądową od wniosku w kwocie 2.500 zł i koszty zastępstwa procesowego 240 zł. Wygrała sprawę w 90,77 % i należne koszty na jej rzecz wynoszą 2.487,09 zł.

sędzia Ewa Oknińska